

Afdeling van de Koninklijke Nederlandse Natuurvereniging (KNNV)

Adres : Postbus 133
2600 AC DELFT
E-mail : natuurlijkdelfland@knnv.nl
Website : natuurlijkdelfland.knnv.nl
Bluesky : KNNV Natuurlijk Delfland
Youtube : [natuurlijkdelfland](https://www.youtube.com/natuurlijkdelfland)

7 oktober 2026

Nummer 1003

Wij staan voor samenleven met de natuur.

Het werkgebied omvat de gemeenten Westland, Midden-Delfland, Delft, Rijswijk, Leidschenveen-Ypenburg (Den Haag), Pijnacker-Nootdorp en Lansingerland.

MEDEDELINGEN

De oproep om Amerikaanse rivierkreeften te melden heeft een onvoorstelbaar aantal reacties opgeleverd. Wie zou willen helpen om deze te verwerken? Dringend dus.

JAARTHEMA OEVERS

Soort van het Seizoen, vierde kwartaal: Amerikaanse rivierkreeft

Met het Soort van het Seizoen willen we leden en niet-leden betrekken bij het jaarthema. Het is een manier om individueel op te pakken. We maken van ieder soort een informatiebrief. Deze is te vinden via deze [link](#)

Dit is de inhoud van de link: <https://natuurlijkdelfland.knnv.nl/kennisbank/oevers/>

Ga buiten op zoek naar deze soorten, probeer deze te fotograferen, stuur deze foto op naar natuurlijkdelfland@knnv.nl. Meld deze waarneming ook op waarneming.nl. Als je niet weet hoe je dat moet doen vraag de instructie "Natuurwaarnemingen melden".

Er zijn vele reacties binnen gekomen uit

Rijswijk, Maasland, Zoetermeer, Delft, Pijnacker, Abtswoudse Bos, Midden-Delfland, Naaldwijk, De Lier, Kwintsheul, Poeldijk, Monster, Nootdorp.

Alle inzenders grote dank.

Blijf gerust je waarneming insturen, zie boven

Op 11 november is er een lezing Amerikaanse rivierkreeften, 20.00 uur. Houd deze datum vrij, meer informatie volgt later.

5 oktober, kruising Sint Maartensrechtpad en Tanthofkade, Thom Melissen

3 oktober, honderden **rivierkreeften** in de sloot achter De Kringloop, Delft, Paula van Beijswijk

Twee weken terug in onze voortuin aan de Leharlaan in Delft, Margreet van den Heuvel

19 september, over mijn oprit/tuin, Vlaminglaan 6, Poeldijk, Matjanne Benard-Hofma

VOORUITBLIK

7 oktober, 10.00 – 12.00, Natuurcafé

De vraag staat centraal: rivierkreeften

Kom naar het natuurcentrum het Melarium dit gebouw is te bereiken via de Thijssesweg 11 in Delft. Hier aan het einde van de Thijssesweg staat het straatnaambord Melariumpad (fiets/voetpad). Na 10 minuten lopen of 3 minuten fietsen zie je het Melarium.

Gebruik bij navigatie, Symbiobrug, Thijssesweg, Delft. De toegang is gratis

8 oktober, 20.00 uur – 22.00 uur, lezing Vogelgeluiden ontrafeld

Met koffiepauze, inloop 19.40 uur, Natuurschuur, Linnaeuspad 3, 2616 LT Delft

Toegang is gratis, het aantal plaatsen is beperkt, dus weer er tijdig bij

Vogelgeluiden zijn enorm divers en behoren tot de meest complexe geluiden in het dierenrijk.

Gedragsbioloog Carel ten Cate, auteur van het boek 'Vogelgeluiden ontrafeld' (op de 'longlist' van de Natuurboekenprijs 2026) bespreekt in zijn lezing diverse voorbeelden van wat gedrag biologisch onderzoek aan zang en andere geluiden aan kennis heeft opgeleverd over het waarom, hoe en waartoe van vogelgeluiden. Moeten ze geleerd worden? Hoe maken vogels hun geluiden? Wat betekenen ze? En wat is de invloed van toenemend menselijk lawaai op vogels en hun geluiden? De lezingen worden georganiseerd door Vogelwacht Delft, Natuurlijk Delfland en IVN Delft.

9 oktober 10 - 12 uur, paddenstoelen

Huis te Werve, Rijswijk

Vooraf aanmelden is verplicht, minimaal 24 uur van tevoren. Je krijgt dan van ons de locatie waar de excursie begint. Er is plaats voor maximaal 15 deelnemers. Teamleden gaan voor.

Om regelmatig deel te kunnen nemen moet je lid zijn van Natuurlijk Delfland of van Natuurlijk Rotterdam. Niet-leden kunnen één keer per jaar mee, mits er plaats is.

Contact: André Jongeling, paddenstoelen@delfland.knnv.nl, 06 - 24 25 37 38

9 oktober, 13.00 – 15.00 uur, Tuin voor de dieren

In 2025 is de Tuin voor de Dieren ontworpen en ingericht. In deze tuin kunnen diverse wilde dieren leven en voedsel vinden. Denk hierbij een egel, vlinders, bijen, vleermuizen en vogels als huismus. We kunnen hulp gebruiken bij het onderhoud.

De tuin ligt op het terrein van de Dieren Opvang Centrum Westland aan de Vierschaar 18 te 's-Gravenzande.

Meer inlichtingen en aanmelden bij natuurlijkwestland@knnv.nl

10 oktober, 11.45 uur, expeditie Groene Strand

Verzamelen: fietsenstalling op het kruispunt Strandopgang Molenslag en Zandmotorpad, Monster We gaan op zoek naar schelpen en aanspoelsels als krabben, zeesterren en wier. We lopen langs de zee heen en terug wat verder op het strand. Na afloop bekijken we de vondsten met elkaar in een strandtent met koffie of iets anders.

Info en aanmelden: natuurlijkwestland@knnv.nl. Geef je op om op de hoogte te blijven van eventuele wijzigingen.

Deze activiteit is een onderdeel van het project Groene Strand om de natuur op het strand meer kans te geven en meer daarvan kennis te maken.

13 oktober, 9.00 - 12.00, Bijenbuurt Voorhof

De Bijentuin is een oase voor bijen en andere insecten. Planten groeien er als kool en we oogsten daarvan om de Plantenbieb van De Bijenbuurt te vullen en zo anderen aan te sporen om tuin of balkon gifvrij en insectvriendelijk te beplanten.

Gezellig samen "wieden" en oppotten, met in de pauze een kop koffie of thee met iets lekkers. Ook een deel van de tijd ben je van harte welkom!

Mail gerust voor meer info of kom gewoon langs! Antoon Coolenlaan 25, 2624 NV Delft, bijenbuurt.voorhof@delfland.knnv.nl

13 oktober, 14.00 - 16.00, bestuursvergadering

Het bestuur bespreekt in het Melarium de gebeurtenissen van de afgelopen maand op het gebied van organisatie, natuurstudie, natuureducatie en/of natuurbescherming/-ontwikkeling.

Verdere besprekingspunten en eventueel besluiten zijn lopende projecten, cursussen en nieuwe projecten en cursussen, financiële situatie. En naar behoefte extra agendapunten.

Leden die deze vergadering willen bijwonen kunnen de agenda opvragen.

14 oktober 10 - 12 uur, paddenstoelen

Donckse Bos, Ridderkerk

Toegang 2 euro per persoon

Vooraf aanmelden is verplicht, minimaal 24 uur van tevoren. Je krijgt dan van ons de locatie waar de excursie begint. Er is plaats voor maximaal 15 deelnemers. Teamleden gaan voor.

Om regelmatig deel te kunnen nemen moet je lid zijn van Natuurlijk Delfland of van Natuurlijk Rotterdam. Niet-leden kunnen één keer per jaar mee, mits er plaats is.

Contact: André Jongeling, paddenstoelen@delfland.knnv.nl, 06 - 24 25 37 38

21 oktober, 10.00 – 12.00, expeditie Waterleven

Afhankelijk van de weersomstandigheden

Het Team Waterleven gaat weer op pad. Vraag informatie aan via educatie@delfland.knnv.nl

Onderwater is een heel andere wereld dan erboven. Niet-leden mogen een keer kennismaken, daarna wordt je geacht lid te worden.

Tuintips

Net als zwarte bessen kun je deze maand ook ander kleinfruit snoeien, zoals rode bessen, bosbessen en kruisbessen. Snoei steeds alleen de oudste en zwakste stengels terug tot de grond.

Snoei vaste planten met zaadhoofden niet (of een deel). In de stengels kunnen insecten overwinteren.

Sterrenhemel

vrijdag 9 oktober

08.26: De laatste maansikkel zien voor de komende Nieuwe Maan. Het is 1,4 dagen (34 uur) voor Nieuwe Maan; de Maan is voor 2,2% verlicht en krimpand. De schijnbare breedte van de maansikkel bedraagt slechts 0,7' en is met moeite aan het eind van de nacht, kort voor zonsopkomst, zichtbaar.

zaterdag 10 oktober

17.50: Het is Nieuwe Maan. Vanaf de Aarde gezien staat de Maan in dezelfde richting als de Zon, zodat de verre kant van de Maan wordt verlicht en de donkere kant van de Maan naar de Aarde gekeerd is. Bovendien is de Nieuwe Maan alleen overdag boven de horizon. De Maan is door deze combinatie van oorzaken op dit moment onzichtbaar.

maandag 12 oktober

07.19: Jupiter staat op een hoogte van 42° boven de horizon, in het zuidoosten en de planeet is goed zichtbaar. De Zon staat 7° onder de horizon, in de schemering.

dinsdag 13 oktober

19.00: De eerste maansikkel na de afgelopen Nieuwe Maan. Het is 3,0 dagen na Nieuwe Maan; de Maan is voor 9,5% verlicht en wassend. De schijnbare breedte van de maansikkel bedraagt 2,8' en is aan het begin van de avond te zien, kort na zonsondergang.

woensdag 14 oktober

04.39: Jupiter staat op een hoogte van 20° boven de horizon, in het oosten.

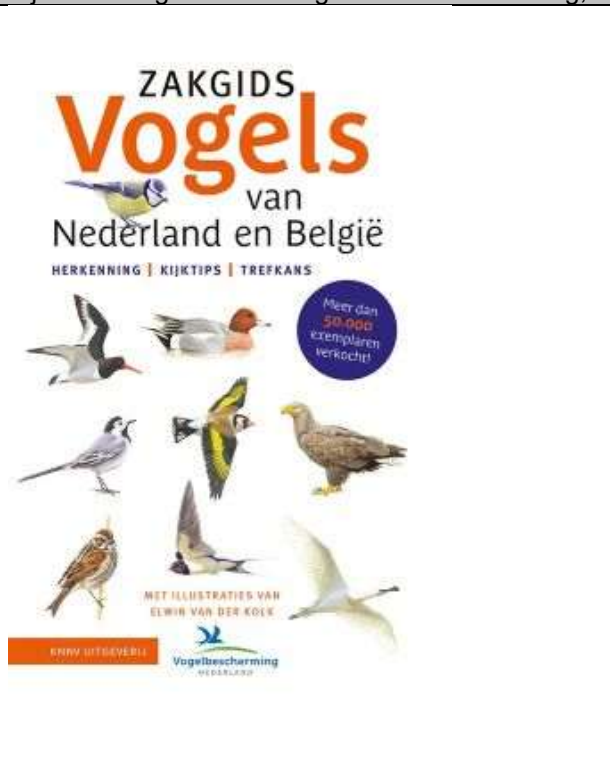
06.35: Tot de ochtendschemering zijn van de Galileïsche manen van Jupiter alleen Io en Ganymedes zichtbaar.

19.15: De Maan staat 1,0° ten zuiden van Antares, de helderste ster van het sterrenbeeld Schorpioen (+1,0m).

Groene winkel

Het verkoopadres van de KNNV Uitgeverij en de Jeugdbondsuitgeverij.

Bij KNNV uitgaven ontvangen leden 10% korting, bestel via natuurlijkDelfland@knnv.nl

Zakgids Vogels van Nederland en België

herkenning - kijktips - trefkans

Auteur(s): Luc Hoogenstein, Ger Meesters & Jip Louwe Kooijmans

€ 20,95

De ideale vogelgids voor wandelingen en vogelexcursies. Past in elke binnenzak en helpt je om alle algemene soorten broedvogels, zomer- en wintergasten en doortrekkers gemakkelijk te herkennen.

Deze compacte vogelgids bevat overzichtelijke informatie over de belangrijkste uiterlijke kenmerken, gedrag, zang en habitat.

Ruim 300 inheemse vogelsoorten doeltreffend herkennen

Veldkenmerken, vliegbeelden en verenkleedvarianties

Trefkans per maand en kijktips

Vogelgeluiden en meer: met QR-codes naar de online vogelgids van Vogelbescherming Nederland

Volledig geïllustreerd door Elwin van der Kolk

Waarnemingen

1 oktober, **beukenootjes** in overvloed. Prima voer voor dieren. Wil je ze ook eten dan bij voorkeur eerst verwarmen. Landgoed Ockenburg. Lia Claus

Jos zijn pad

Na de interessante uitleg van de inrichting van Park Vredenoord in Den Haag langs de Vliet gelegen dacht ik: ik ga eens kijken of er in de berm van de Vliet tussen Drievliet en Delft nog iets leuks te zien is. Jaren geleden had ik daar ook mijn waarnemingen vandaan gehaald.

Eigenlijk was er niet veel anders dan in andere bermen, maar toen ik dacht de verse herfsttijloos te zien werd ik teruggefloten door de validator van waarneming.nl. Het bleek **droogbloeier** te zijn. Wel met dezelfde genusnaam, Colchicum byzantinum.

Verschil is het aantal bloemen per knol. Ik zag er vier

en herfsttijloos heeft er één per knol Verder zag ik een dode vogel met ring aan een poot. Nummer via via doorgegeven aan de postduivenvereniging waar het nummer wel bekend bleek te zijn; bij de grote organisatie: GRIEL kon men het nummer niet vinden.

In de berm bloeide verder **cichorei, teunisbloem, morgenster en luzerne** naast veel 'normale' bloemen.

Kleine vos

Droogbloeier

4 oktober, Freek Boon heeft een vraag

Al geruime tijd zien we geen watervogels meer op de plas naast de Tanthofkade ter hoogte van het bord over de vossen. Is dat jullie ook opgevallen en weten jullie wellicht waardoor dat komt?

De goudsbloem

Ik vind in een parkje in Pijnacker een **goudsbloem**. Deze oranje bloem wordt ook wel [Calendula] genoemd. Deze plant behoort tot de composietenfamilie. De soort wordt in siertuinen gebruikt. De plant is oorspronkelijk afkomstig uit Zuid-Europa. Het is een eenjarige plant met meestal oranje, maar soms ook gele bloemen. De plant wordt 30 tot 45 centimeter hoog en heeft stompe bladeren. De goudsbloem bloeit van ongeveer mei tot november. In de winkel kun je homeopathische middelen kopen op basis van de plant extractie. Foto: Bart Hendriks

TERUGBLIK

29 september, drie vleermuizenkasten in Boomgaard Kandelaar

Op Boomgaard de Kandelaar zijn door het team drie vleermuizenkasten opgehangen. Zie foto Frank Herfs. Alle beheerteams van Natuurlijk Delfland proberen op hun terrein de flora en fauna te stimuleren door kleinschalig beheer.

30 september, startbijeenkomst pfas metingen

Het was een geslaagde avond in Rijswijk, alle stoelen waren bezet. Na een toelichting van Nienke Schuil van de Natuur en Milieufederatie Zuid-Holland en Guido Brugman van Hydrogenium werden de sets verdeeld. Er zijn die typen: water, bodem en een extra pfas meting. In een later stadium ontvangen de deelnemers de exacte meetplekken.

2 oktober, Groene strand

Een gesprek gevoerd met een medewerker van de provincie Zuid-Holland over onze behoeften voor het Groene Strand. En het Groene strand verkend. We kwamen onder andere de volgende soorten tegen **bolle duinslak, zandslak, stekend loogkruid, zeepostelein, zeemelkdistel, blauwe zeedistel, zeewolfsmelk, grote stern, gevlochten fuikhoren, boorspons.**

2 oktober, Blijdorp blij met verse wilgentakken voor de olifanten

Het Team Tanthofknotters heeft in overleg met de gemeente Delft verse wilgentakken geknot van de Guévarastraat en van Boomgaard Chilipad. Deze zijn afgeleverd bij de Diergaarde Blijdorp. De Coördinator Voedselmagazijn van Blijdorp is er blij mee! Omdat net op dit moment er een tekort dreigde aan verse wilgentakken.

Op de aanvoerlocatie van Blijdorp worden de takken overgeladen en in bosjes gebonden voordat ze de dierentuin in gaan. Voor de olifanten en andere hoefdieren is het wilgenblad een lekkernij. Alle hoefdieren en veel andere dierentuin bewoners zijn Browse eters (blad eters) en op deze manier kunnen wij hun wensen en behoeften goed aanvullen!

Foto's Peter Koopmans en Huub van 't Hart

De Tanthofknotters

De bus van Blijdorp

3 oktober, Team Bomen over jaarthema Bomen 2027

Het Team Bomen was bij elkaar in de zonnige Boomgaard Chilipad. Zie foto Huub van 't Hart. De lopende onderwerpen over bomen waren aan de orde: kapvergunning Engelsestraat; kapvergunning BlueBirds Thijsseweg; kapvergunning Jan Thoméelaan; verzamelkapvergunning met o.a. monumentale boom Doelenplein; Kaart Bosplantsoenwerkzaamheden Delft; Overleg Bomen Westland en Overleg Bomen Rijswijk. Daarna brainstorm over Jaarthema Bomen 2027 met goede en gekke ideeën.

4 oktober, monitor Poelzone

Een langjarige monitor in de Poelzone tussen Monster en 's-Gravenzande. Het rapport over 2026 is nu in te kijken met deze [link](#).

5 oktober, Team Zwerfafval Groene Strand

De herfst heeft ook zijn intrede gedaan op het groene strand. De **zeewolfsmelk** met zijn eerder prachtig palet van groen stond deze keer in herfstkleuren te stralen in de zon. Het was weer een nuttige en mooie ochtend van natuurbeleving en afval.

Zeewolfsmelk

Team Zwerfafval, Groene Strand

6 oktober, 17.00 - 21.45 uur, Kijk in je wijk

Op uitnodiging van de Delftse gemeenteraad hebben circa 100 personen in drie groepen door de wijk Buitenhof gewandeld en één groep gefietst. Eerst kregen zij een toelichting over de ontwikkelingen in de wijk van de projectmanager, stadsbouwmeester en de politie.

Daarna werden vele activiteiten of situaties bezocht.

Natuurlijk Delfland in de persoon van Geert vertelde over het Jan Mostertpark, dit wordt aangetast als de kapvergunning wordt verleend. Dit om ruimte te scheppen voor de warmteling. Het Team Bijenbuurt in de persoon van Arina, gaf een toelichting en onze leden in de Gillisbuurt gaven een toelichting over de komende voorgenomen kapplannen.

TIPS

PFAS zit niet alleen in ons drinkwater, maar ook in kattenbrokjes van diverse grote winkelketens, zo blijkt uit onderzoek van Greenpeace

[Klik hier](#)

TENSLOTTE

Natuurlijk Delfland staat voor samenleven met de natuur. Volg de link om te weten of het lidmaatschap ook iets voor jou is. [Klik hier](#)

Wij sturen je zonder kluitje het riet in.

Om te genieten van de natuur. Of om haar te bestuderen en te beschermen. Natuurlijk Delfland maakt je wegwijzer in de natuur.

Natuurlijk
Delfland

delfland.knnv.nl

Delen mag

We vinden het fijn als je deze Nieuwsbrief deelt met vrienden en bekenden die geïnteresseerd zijn in thema's als natuurstudie, natuureducatie en natuurbescherming in Delfland.

Aanmelden landelijke Nieuwsbrief

Ook onze landelijke vereniging geeft een Nieuwsbrief uit. Als je deze wilt ontvangen ga naar <https://knnv.nl>

Afmelden Nieuwsbrief Natuurlijk Delfland

Stuur een lege email (zonder daar iets aan te veranderen) aan:
Nieuwsbrief.delfland-request@knnv.nl?subject=unsubscribe, of mail zelf naar natuurlijkdelfland@knnv.nl.

Melarium; ons clubhuis

Het Melarium, natuurhuis voor natuur, bijen en kunst; een plek waar je natuur, rust, ruimte en inspiratie vindt. Er zijn twee gebruikers: Natuurlijk Delfland en de Imkervereniging Delft. Het adres is Melariumpad 11 te Delft. Gebruik bij navigatie, Symbiobrug, Thijsseweg, Delft. Verhuur voor groepen tot tien deelnemers: neem contact op met de beheerder van het Melarium, 06 – 13 07 07 14, natuurlijkdelfland@knnv.nl

Colofon

De Nieuwsbrief wordt gemaakt door:

Leden – vermeld in bijdragen

Geert van Poelgeest - redactie

Het redactieadres is nieuwsbrief@delfland.knnv.nl – houdt berichten kort en bondig.